

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТА ОКУПНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

Тютюнник Ю.М., к.е.н., доцент,

Єрмоленко В.М., здобувач вищої освіти ступеня магістр

спеціальності «Облік і оподаткування»,

Полтавська державна аграрна академія

Щоб зробити висновок про рівень ефективності господарської діяльності підприємства, отриманий прибуток необхідно зіставити з вкладеним капіталом, використаними ресурсами або здійсненими витратами. Для цього обчислюють показники рентабельності, що показують, скільки копійок прибутку одержало підприємство на 1 грн здійснених витрат (вкладеного капіталу, використаних ресурсів).

Відповідно до П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» [1] за інформацією форми № 2-м «Звіт про фінансові результати» аналізуються такі види фінансових результатів:

- фінансовий результат до оподаткування (рядок 2290) – відображається різниця між чистими доходами та витратами підприємства;
- чистий прибуток (збиток) (рядок 2350) – різниця між фінансовим результатом до оподаткування і витратами з податку на прибуток.

Також додатково визначаються:

- валовий прибуток (збиток) – фінансовий результат від основної операційної діяльності як різниця між чистим доходом (рядок 2000) і собівартістю реалізованої продукції (рядок 2050);
- фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток (збиток) – різниця між операційним доходом (рядки 2000, 2120) і операційними витратами (рядки 2050, 2180).

Економічний зміст та порядок розрахунку показників рентабельності та окупності діяльності суб'єктів малого підприємництва наведено в табл. 1. При

цьому в системі запропонованих показників доцільно виділити три групи:

- показники рентабельності та окупності витрат;
- показники рентабельності реалізованої продукції;
- показники рентабельності та окупності капіталу (активів).

Таблиця 1

Показники рентабельності та окупності діяльності суб'єктів малого підприємництва

Показник	Економічний зміст	Порядок розрахунку за даними форм № 1-м, 2-м (рядки, графи)
А	Б	В
Показники рентабельності та окупності витрат		
Рентабельність (збитковість) виробничих витрат, %	<u>Валовий: прибуток (збиток)</u> Собівартість реалізованої продукції	$\frac{\text{Ф. № 2-м: (2000-2050)} \times 100}{\text{Ф. № 2-м: 2050}}$
Рентабельність (збитковість) операційних витрат, %	Фінансовий результат від операційної діяльності: <u>прибуток (збиток)</u> Операційні витрати	$\frac{\text{Ф. № 2-м: (2000+2120-2050-2180)} \times 100}{\text{Ф. № 2-м: 2050+2180}}$
Загальна рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	Фінансовий результат <u>до оподаткування</u> Витрати господарської діяльності	$\frac{\text{Ф. № 2-м: 2290} \times 100}{\text{Ф. № 2-м: 2285}}$
Чиста рентабельність (збитковість) витрат господарської діяльності, %	<u>Чистий прибуток (збиток)</u> Витрати господарської діяльності	$\frac{\text{Ф. № 2-м: 2350} \times 100}{\text{Ф. № 2-м: 2285}}$
Коефіцієнт окупності виробничих витрат	Чистий дохід від <u>реалізації продукції</u> Собівартість реалізованої продукції	$\frac{\text{Ф. № 2-м: 2000}}{\text{Ф. № 2-м: 2050}}$
Коефіцієнт окупності операційних витрат	<u>Операційний дохід</u> Операційні витрати	$\frac{\text{Ф. № 2-м: 2000+2120}}{\text{Ф. № 2-м: 2050+2180}}$
Показники рентабельності реалізованої продукції		
Рентабельність (збитковість) продажу, %	<u>Валовий: прибуток (збиток)</u> Чистий дохід від реалізації продукції	$\frac{\text{Ф. № 2-м: (2000-2050)} \times 100}{\text{Ф. № 2-м: 2000}}$
Рентабельність (збитковість) доходу від операційної діяльності, %	Фінансовий результат від операційної діяльності: <u>прибуток (збиток)</u> Операційний дохід	$\frac{\text{Ф. № 2-м: (2000+2120-2050-2180)} \times 100}{\text{Ф. № 2-м: 2000+2120}}$
Показники рентабельності та окупності капіталу (активів)		
Загальна рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	Фінансовий результат <u>до оподаткування</u> Середньорічна вартість капіталу	$\frac{\text{Ф. № 2-м: 2290} \times 100}{\text{Ф. № 1-м: (1900, гр.3+1900, гр.4)} \div 2}$

Продовж. табл. 1

А	Б	В
Чиста рентабельність (збитковість) сукупного капіталу, %	<u>Чистий прибуток (збиток)</u> Середньорічна вартість капіталу	<u>Ф. № 2-м: 2350×100</u> Ф. № 1-м: (1900, гр.3+ +1900, гр.4)÷2
Загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	Фінансовий результат <u>до оподаткування</u> Середньорічна вартість власного капіталу	<u>Ф. № 2-м: 2290×100</u> Ф. № 1-м: (1495, гр.3+ +1495, гр.4)÷2
Чиста рентабельність (збитковість) власного капіталу, %	<u>Чистий прибуток (збиток)</u> Середньорічна вартість власного капіталу	<u>Ф. № 2-м: 2350×100</u> Ф. № 1-м: (1495, гр.3+ +1495, гр.4)÷2
Загальна рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів, %	Фінансовий результат <u>до оподаткування</u> Середньорічна вартість основних засобів і запасів	<u>Ф. № 2-м: 2290×100</u> Ф. № 1-м: ((1010+1100+1110), гр.3+ +(1010+1100+1110), гр.4)÷2
Чиста рентабельність (збитковість) основних засобів і запасів, %	<u>Чистий прибуток (збиток)</u> Середньорічна вартість основних засобів і запасів	<u>Ф. № 2-м: 2350×100</u> Ф. № 1-м: ((1010+1100+1110), гр.3+ +(1010+1100+1110), гр.4)÷2
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	Чистий дохід від <u>реалізації продукції</u> Середньорічна вартість капіталу	<u>Ф. № 2-м: 2000</u> Ф. № 1-м: (1900, гр.3+ +1900, гр.4)÷2
Коефіцієнт окупності власного капіталу	Чистий дохід від <u>реалізації продукції</u> Середньорічна вартість власного капіталу	<u>Ф. № 2-м: 2000</u> Ф. № 1-м: (1495, гр.3+ +1495, гр.4)÷2
Період окупності сукупного капіталу, років	Середньорічна вартість <u>капіталу</u> Чистий прибуток	Ф. № 1-м: (1900, гр.3+ +1900, гр.4)÷2 Ф. № 2-м: 2350
Період окупності власного капіталу, років	Середньорічна вартість <u>власного капіталу</u> Чистий прибуток	Ф. № 1-м: (1495, гр.3+ +1495, гр.4)÷2 Ф. № 2-м: 2350

Умовою позитивної динаміки значень показників рентабельності та окупності є випереджальне зростання результативних показників доходів і фінансових результатів порівняно зі зростанням витрат і капіталу.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» / Затверджено наказом Міністерства фінансів України № 39 від 25.02.2000 р. (у редакції наказу Міністерства фінансів України № 25 від 24.01.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua>.